

REGERINGSKANSLIET

Remiss

2008-10-15

Jo2008/1749

Jordbruksdepartementet

Enheten för Landsbygdens Tillväxt

Claes Debourg

claes.debourg@agriculture.ministry.se

Telefon 08-405 23 16

STOCKHOLMS STAD	
Kommunstyrelsen	
KF/KS Kansli	
Ink.	2008-10-10
Dnr:	334-2467/2008
Till:	2/11

Betänkandet Mångfald som möjlighet (SOU 2008: 56)

Remissinstanser:

1. Riksdagens ombudsmän (JO)
2. Migrationsverket
3. Socialstyrelsen
4. Skatteverket
5. Arbetsgivarverket
6. Statskontoret
7. Statistiska centralbyrån
8. Länsstyrelsen i Stockholms län
9. Länsstyrelsen i Skåne län
10. Länsstyrelsen i Västra Götalands län
11. Länsstyrelsen i Örebro län
12. Länsstyrelsen i Västernorrlands län
13. Länsstyrelsen i Jämtlands län
14. Statens skolverk
15. Högskoleverket
16. Centrala studiestödsnämnden
17. Stockholms universitet (Nationellt centrum för sfi och svenska som andraspråk)
18. Skogsstyrelsen
19. Statens jordbruksverk
20. Livsmedelsverket
21. Fiskeriverket
22. Sveriges lantbruksuniversitet
23. Boverket
24. Glesbygdsverket
25. Stiftelsen Norrlandsfonden
26. Statens energimyndighet
27. Ombudsmannen mot etnisk diskriminering

28. Konsumentverket
29. Arbetsförmedlingen
30. Botkyrka kommun
31. Stockholms kommun
32. Södertälje kommun
33. Gnosjö kommun
34. Malmö kommun
35. Göteborgs kommun
36. Örebro kommun
37. Sollefteå kommun
38. Strömsunds kommun
39. Lantbrukarnas Riksförbund
40. Agrifack
41. Almi Företagspartner AB
42. Ekologiska lantbrukarna
43. Exportrådet
44. Familj jordbrukarnas Riksförbund
45. Flyktinggruppernas och Asylkommittéernas Riksråd (FARR)
46. Folkrorelserådet Hela Sverige ska leva
47. Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (FORMAS)
48. Förbundet Sveriges småbrukare
49. Förbundet Sveriges småbrukare
50. FöretagarFörbundet
51. Företagarna
52. Hushållningssällskapens förbund
53. Immigranternas riksförbund
54. Institutet för tillväxtpolitiska studier ITPS
55. Kreditgarantiföreningen i Sverige
56. Landsorganisationen i Sverige (LO)
57. Livsmedelsföretagen
58. LRF Skogsägarna
59. Samarbetsorgan för Invandrarorganisationer i Sverige (SIOS)
60. Skogs- och lantarbetargivarförbundet
61. SmåKom
62. Svensk handel
63. Svenska ESF-Rådet
64. Svenska Lantarbetarförbundet
65. Svenska nätverket för Leader
66. Svenska Samernas Riksförbund
67. Svenska Turistföreningen
68. Svenskt Näringsliv
69. Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO)
70. Sveriges Kommuner och Landsting
71. Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)

72. Trädgårdsnäringens riksförbund
73. Vattenbrukarnas Riksförbund

Remissvaren ska vara inkomna till Jordbruksdepartementet **senast den 15 januari 2009**. Vi ser gärna att ni skickar dem per e-post, helst i wordformat till registrator@agriculture.ministry.se.

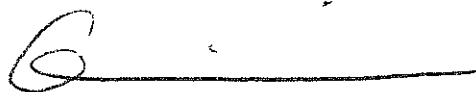
Vänligen ange diarienummer Jo2008/1749.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i betänkandet. I första hand efterfrågas synpunkter på de förslag som utredaren lägger vad gäller de gröna näringarna: grön lots, grön validering, grönt kort och grön SFI. Vidare önskar vi att ni speciellt uppmärksammar förslagen rörande näringsutveckling på landsbygden, företagsrådgivning och mikrolån samt förslagen Export med mångfald som resurs och Turism med mångfald som resurs.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta. För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Vid behov kan ytterligare högst två remissexemplar per remissinstans beställas utan extra kostnad från Fritzes kundservice, tel. 08-690 91 90. Betänkandet kan även hämtas från regeringens hemsida:
<http://www.sou.gov.se>

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria "Svara på remiss - hur och varför?" Promemorian kan beställas från Regeringskansliets förvaltningsavdelning, Information Rosenbad, 103 33 Stockholm eller hämtas från nätet: www.regeringen.se.

Christina Nordin
Departementsråd

Kopia till

Fritzes kundservice, 106 47 Stockholm
Riksdagens utredningstjänst

Mångfald som möjlighet

Åtgärder för ökad integration på landsbygden

*Betänkande av Utredningen om ökad integration
inom de gröna näringarna*

Stockholm 2008

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

SOU 2008:56

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst. För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes Offentliga Publikationer på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Beställningsadress:
Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Orderfax: 08-690 91 91
Ordertel: 08-690 91 90
E-post: order.fritzes@nj.se
Internet: www.fritzes.se

Svara på remiss. Hur och varför. Statsrådsberedningen, 2003.
– En liten broschyr som underlättar arbetet för den som skall svara på remiss.
Broschyren är gratis och kan laddas ner eller beställas på
<http://www.regeringen.se/remiss>

Textbearbetning och layout har utförts av Regeringskansliet, FA/kommittéservice

Tryckt av Edita Sverige AB

Stockholm 2008

ISBN 978-91-38-22992-7
ISSN 0375-250X

Till statsrådet Eskil Erlandsson

Den 13 september 2007 fattade regeringen beslut om kommitté-direktiven för utredningen "Integration i de gröna näringarna och landsbygdens övriga näringsliv" (dir. 2007:131), som gav en särskild utredare i uppdrag att undersöka och lämna förslag på hur utrikes födda personers kompetens bättre ska kunna tas till vara inom de gröna näringarna och i landsbygdens övriga näringsliv.

Med stöd av bemyndigande för statsrådet med ansvar för jordbruksfrågor, förordnades den 21 september 2007 generaldirektören Matz Hammarström till särskild utredare, och den 11 oktober jur.kand Elisabet Brunnberg Johnsson till utredningssekreterare. Utredningen antog namnet *Utredningen om ökad integration inom de gröna näringarna* (Jo 2007:01).

Som experter förordnades den 14 december 2007, Maroun Aoun, vd *IFS/ALMI*; Marianne Barrljung, landsbygdsutvecklare och integrationsmentor *Hushållningssällskapet Väst*; Vukica Bosnjak, programansvarig *Nutek*; Bodil Cornell, verksamhetsledare *Eldrimner*; Claes Debourg, departementssekreterare *Jordbruksdepartementet*; Ing-Marie Engström, utvecklingsstrateg *Arbetsförmedlingen*; Shahla Hafid, tolk *Internationella Kvinnoförbundet*, Michael Hagos; departementssekreterare *Integrations- och Jämställdhetsdepartementet*; Monica Hjern, näringslivsstrateg *Norrköpings Kommun*; Urban Laurin, filosofie doktor *Företagarna Uppsala*; Peter Lundqvist, professor *SLU*; Peter Melin, avdelningschef *Jordbruksverket* samt Jenny Svensson, projektledare *LRF*.

Vi överlämnar härmed betänkandet *Mångfald som möjlighet – åtgärder för ökad integration på landsbygden* (SOU 2008:56).

Stockholm i maj 2008

Matz Hammarström

Elisabet Brunnberg Johnsson

Innehåll

Sammanfattning	9
Summary	19
1 Utredningens uppdrag och arbete	29
2 Inledning	31
3 Utredningens tre grundbegrepp	33
3.1 Integration.....	33
3.2 Landsbygd	35
3.3 Gröna näringar	36
4 Utredningens förslag	37
4.1 Ökad integration i de gröna näringarna.....	37
4.1.1 Grön lots	38
4.1.2 Grön validering	39
4.1.3 Grönt kort.....	40
4.1.4 Grön SFI	41
4.2 Integration för näringslivsutveckling på landsbygden.....	42
4.2.1 Export med mångfald som resurs	43
4.2.2 Turism med mångfald som resurs	44
4.3 Svensk landsbygd – hinder och möjligheter	45
4.3.1 Statistik över utrikes födda i de gröna näringarna	48
4.3.2 Att locka till sig och behålla utrikes födda.....	51
4.3.3 Generella åtgärder för en levande landsbygd	52

4.3.4	Åtgärder för att främja utrikes föddas etablering på landsbygden.....	54
4.3.5	Attityder.....	54
4.4	Mångfaldskommuner för ökad integration	56
4.4.1	Verktygslåda för presumtiva mångfaldskommuner	57
4.5	Arbetskraftsbehov, kompetens och matchning	58
4.5.1	Rekryteringsbehov och rekryteringsvägar inom de gröna näringarna.....	58
4.5.2	Utrikes föddas kompetens inom de gröna näringarna	62
4.5.3	Skärpt uppdrag till Migrationsverket.....	64
4.5.4	Integrationslag.....	65
4.6	Nya marknadsmöjligheter på landsbygden – en utvidgad grön näring.....	66
4.6.1	Livsmedel.....	67
4.6.2	Energi.....	67
4.6.3	Entreprenad.....	68
4.6.4	Hälsofrämjande verksamhet.....	68
4.6.5	Turism.....	69
4.6.6	Uthyrning av bostäder/fritidshus	70
4.6.7	Vattenbruk.....	70
4.7	Nya möjligheter till integration i landsbygdens näringsliv.....	70
4.7.1	Satsning på småskaligt landsbygdsföretagande	71
4.7.2	Åtgärder för effektivare mikrofinansiering	72
4.8	Bättre utnyttjande av befintliga instrument för arbetsmarknadsintegration	75
4.8.1	Nystartsjobb.....	75
4.9	Information, kommunikation, nätverk.....	77
4.9.1	Gröna jobb	77
4.9.2	Nationell jobb- och immigrationsportal	78
4.9.3	Rådgivningscentrum för etablering på landsbygden.....	79
4.9.4	Nyckelaktörer för fortsatt arbete för ökad integration på landsbygden.....	79

4.10	Rekrytering till gröna utbildningar.....	80
4.10.1	Stöd för breddad rekrytering	80
4.10.2	Ekonomiskt stöd till gröna utbildningsanordnare	81
4.11	Förslag till forskning, studier och uppdrag för ökad kunskap om integration i de gröna näringarna och landsbygdens övriga näringsliv.....	81
5	Konsekvensanalyser.....	85
5.1	Integration.....	85
5.2	Jämställdhet	85
5.3	Ekonomiska konsekvenser för stat, kommun och företag.....	85
	Litteratur	87
	Bilagor	
<i>Bilaga 1</i>	Kommittédirektiv.....	91
<i>Bilaga 2</i>	Kommuner i SKL:s kommungruppsindelning	101
<i>Bilaga 3</i>	Beskrivning SNI 2007	103
<i>Bilaga 4</i>	SCB-statistik.....	105
<i>Bilaga 5</i>	Rapport, Demoskops enkätundersökning.....	115
<i>Bilaga 6</i>	Rapport, Blatteförmedlingens Mångfaldsbarometer...	143
<i>Bilaga 7a</i>	Deltagarförteckning Alnarp 2008-04-01–2008-04-02	175
<i>Bilaga 7b</i>	Program Alnarp 2008-04-01–2008-04-02	177

Sammanfattning

Enligt statistik från Statistiska Centralbyrån (SCB), baserad på Sysselsättningsregistret, hade Sverige år 2006 cirka 4,2 miljoner sysselsatta i åldrarna 18 till 64 år. Av dessa var cirka 72 000 (1,7 procent) sysselsatta i de gröna näringarna. Med de gröna näringarna avses jordbruk, skogsbruk, trädgårdsbruk och nära relaterade verksamheter.

De utrikes födda utgör cirka 11,7 procent av landets sysselsatta, men de utgör endast 4,2 procent av de som är verksamma i de gröna näringarna. Av det totala antalet sysselsatta som är utrikes födda finns endast 0,6 procent inom de gröna näringarna, mot 1,9 procent för sysselsatta födda i Sverige.

Andelen företagare bland personer som är utrikes födda är generellt sett högre än i övriga delar av befolkningen i Sverige. Trots detta är andelen utrikes födda företagare inom de gröna näringarna och i landsbygdens övriga näringsliv mycket låg. Av 166 088 företagare inom de gröna näringarna år 2006, var endast 2 267 (1,4 procent) utrikes födda. En starkt bidragande orsak till detta är det stora antalet svenskfödda enmansföretagare inom skogssektorn. Det finns utrikes födda som driver företag inom olika delar av livsmedelskedjan, men det är få som är verksamma i primärproduktionen.

Få nyanlända invandrare bosätter sig på landsbygden eller får arbete i företag som finns på landsbygden. I den mån utrikes födda personer arbetar inom de gröna näringarna är det ofta i form av tillfälligt säsongarbete. Intresset för yrkesutbildningar knutna till sektorn, till exempel gymnasieskolans naturbruksprogram ökar, men andelen elever med utländsk bakgrund är fortsatt mycket lågt.

Migration innebär ett inflöde av viktiga humanresurser och ökar förutsättningarna för näringslivsutveckling. Mångfald ger möjlighet. Därför är det en nyckelfråga att identifiera, åtgärda eller reducera hinder för att ta till vara de utrikes föddas kompetens, inte

minst med tanke på den demografiska verklighet Sverige står inför. Inom en nära framtid kan stora delar av landet komma att präglas av brist på arbetskraft vilket är ett allvarligt hot, framför allt mot landsbygdens överlevnad.

Två skeden under integrationsprocessen är nyckeltillfällen för att rekrytera utrikes födda till de gröna näringarna och landsbygdens övriga näringsliv. En stor del av de utrikes födda hamnar efter ankomsten till Sverige i kommuner på landsbygden. Här finns möjlighet för så kallade lotsar (se nedan) att etablera kontakt mellan de utrikes födda och lokala arbetsgivare i de gröna näringarna eller landsbygdens övriga näringsliv. I ett senare skede kan rekryteringen inriktas på utrikes födda i tätorterna till tätortsnära gröna näringar, som trädgård, hästnäring, golfbanor och djurskötsel. Detta gör det möjligt att bo kvar i sin tätortskommun och pendla till sitt arbete på den tätortsnära landsbygden.

Vi föreslår följande konkreta åtgärder:

Grön lots

Utredningen om nyanländas arbetsmarknadsetablering (IJ 2007:02), som vi har haft samråd med, har diskuterat introduktionen av en ny aktör, lotsen. Lotsen är en från myndigheter fristående aktör som arbetar för snabbare arbetsmarknadsetablering. Den nyanlände ska kunna välja lots ur en lotsbank som upprättas av Migrationsverket alternativt Arbetsförmedlingen, som tecknar avtal med leverantörer om tillhandahållande av lotstjänster.

Vi föreslår att en ny aktör, lotsen, införs som ett instrument för att bättre kunna matcha arbetskraftsbehov med den kompetens som finns hos nyanlända utrikes födda. Nya eller befintliga föreningar, företag och organisationer kan erbjuda gröna lotsar, som med särskild kännedom om landsbygdens näringsliv kan verka för en snabbare arbetsmarknadsetablering inom de gröna näringarna eller i landsbygdens övriga näringsliv.

Grön validering

På flera ställen i Sverige har man skapat modeller för att på ett relativt snabbt sätt "översätta" kompetens som förvärvats genom utbildningar eller yrkeserfarenheter utomlands och identifiera de

kompletteringar som eventuellt måste göras för att uppnå svensk standard.

Vi föreslår att resurser avsätts för Grön validering, det vill säga för att utveckla valideringsmodeller för yrken inom de gröna näringarna. Detta bör ske i samarbete mellan Naturbrukets Yrkesnämnd, Arbetsförmedlingen, Länsstyrelsen och någon befintlig eller ny valideringsaktör.

Grönt kort

Grönt kort är ett komplement till elevers eller yrkesverksammas betyg och eventuella praktiska erfarenheter, och hjälper arbetsgivaren att göra en bedömning av en persons anställningsbarhet.

Vi föreslår att diplomeringsinstrumentet Grönt kort utvecklas för målgruppen personer med utbildning eller erfarenhet inom naturbruksområdet som förvärvats utomlands.

Grön SFI

Undervisningen i Svenska för invandrare (SFI) bör övergå från generella modeller, med låg motivation och dåliga resultat bland deltagarna som följd, till individanpassade, yrkesinriktade utbildningar som med större sannolikhet leder till arbete eller eget företagande.

Vi föreslår att det i regioner med ett stort antal arbetsgivare i de gröna näringarna skapas en Grön SFI eller SFG, det vill säga Svenska för de gröna näringarna. Detta bör göras i samarbete mellan Nutek, Arbetsförmedlingen, kommuner, företag, lokala/regionala utbildningsaktörer och ett nationellt branschnätverk, som LRF, Hushållningssällskapen eller Naturbrukets Yrkesnämnd.

Export med mångfald som resurs

I Sverige finns 36 000 exportföretag, varav de flesta är små och medelstora och finns på landsbygden. Ett stöd till bildandet av kommun- eller privatägda exportmäklarfirmor där individer med utomnordiskt ursprung får en utbildning inom export och försäljning samt i att representera sin kommun och dess exportföretag, kan leda till en kraftfull utveckling av landsbygdens näringsliv.

Vi föreslår en målmedveten satsning på export med mångfald som resurs, där individer med utomnordiskt ursprung får utbildning inom export och försäljning samt i att representera sin kommun och dess exportföretag.

Turism med mångfald som resurs

Varje svensk kommun strävar efter att öka besöksnäringen, som år 2005 hade en omsättning på nära 191 miljarder. De utländska turisternas konsumtion i Sverige uppgick till 62 miljarder, vilket är mer än exportvärdet av svenska bilar. Den utländska turismen i Sverige kan öka kraftigt från dagens nivå på cirka 30 procent om vi tar vara på de utrikes föddas kompetens och marknadsför Sverige till världen i ett vidare perspektiv.

Vi föreslår en målmedveten satsning på turism med mångfald som resurs, där invandrades kompetens om andra länder och kulturer används i en marknadsföringsoffensiv av Sverige som turistland, med särskilt fokus på den svenska landsbygden, och där utrikes födda svenskar utbildas till att bli ”officiella representanter för Sverige och x kommun.”

Generella åtgärder för en levande landsbygd

För att stärka landsbygdens attraktionskraft och skapa förutsättningar för permanent etablering på landsbygden krävs ett antal generella åtgärder för en levande landsbygd. Vi väljer att citera några viktiga förslag som lämnas i Landsbygdskommitténs slutbetänkande *Se landsbygden* (SOU 2006:101):

- *Stärk landsbygdsföretagens möjligheter att utveckla sin verksamhet. Viktiga områden är: generationsskiften, kompetensförsörjning, finansierings/investeringsmöjligheter, innovation/FoU samt vidgade marknader och marknadskunskaper.*
- *Landsbygdsföretagens möjligheter till kapitalförsörjning måste särskilt uppmärksammas.*
- *Förbättra förutsättningarna för småskalig verksamhet och produktion i tillämpningen av regelverk.*
- *Förenkla regelverk och tillämpning vid offentlig upphandling för småskalig verksamhet och produktion.*

- *Synliggör landskapets resurser för en bredare allmänhet genom ökade kontaktytor mellan stad och land.*
- *Ge direktiv till statliga myndigheter och bolag att ta ett utökat ansvar för utvecklingen på landsbygden och att medverka till nya och samordnade servicelösningar.*
- *Gör särskilda satsningar för att utveckla och samordna en logistik för landsbygdens person-, gods- och varutransporter.*
- *Säkerställ möjligheten till landsomfattande tillgång till snabb data-kommunikation och mobiltelefoni på landsbygden.*

Åtgärder för att främja utrikes föddas etablering på landsbygden

För att undanröja specifika hinder för utrikes födda att etablera sig på landsbygden föreslår vi följande åtgärder:

- Erbjud körkortsutbildning på andra språk än svenska.
- Informera om räntefria lån och mikrofinansiering.
- Informera om svensk landsbygd och allemansrätten.
- Utveckla arbetspraktik/lärlingssystem för snabb kontakt med landsbygdens arbetsliv för personer med lämplig utbildning/erfarenhet från ursprungslandet.
- Utveckla gröna lotsar för snabb arbetsmarknads- och föreningslivsintroduktion.
- Aktiv rekrytering i andra länder av för svensk landsbygd strategiskt betydelsefulla entreprenörer och arbetstagare.

Skapande av en Verktygslåda för presumtiva mångfaldskommuner

För områden som är intresserade av att ta emot och integrera invandrare på ett bra sätt, har den kanadensiska regeringen utarbetat ett omfattande material, *Attracting & Retaining Immigrants – A Tool Box of Ideas for Smaller Centres*.

Vi föreslår regeringen att ta initiativ till utarbetandet av en svensk motsvarighet till Kanadas ”Tool Box”, en Verktygslåda för presumtiva mångfaldskommuner.

Skärpt uppdrag till Migrationsverket

Flera instanser har påpekat bristerna i kartläggningen av de utrikes föddas kompetens.

Vi föreslår i likhet med Valideringsdelegationen att Migrationsverket får ett tydligt uppdrag att ansvara för att frågan om personers utbildning och yrkeserfarenhet ställs till alla som flyttar till Sverige, och att erbjudande ges om stöd med att begära värdering av utländsk utbildning och yrkeserfarenhet.

Integrationslag

Sverige saknar, till skillnad från många andra länder, en integrationslag. Vi anser att en integrationslag skulle motverka dagens brister och klargöra individens, kommunens och andra aktörers ansvar, och därmed öka rättssäkerheten.

Vi föreslår att regeringen utarbetar och till riksdagen överlämnar ett förslag till integrationslag.

Satsning på småskaligt landsbygdsföretagande

Det småskaliga landsbygdsföretagandet är ett lovande område när det gäller att på ett bättre sätt ta till vara de invandrades kompetens. Framförallt ser vi en potential i kunnandet inom olika hantverkstraditioner.

Vi föreslår att resurser avsätts under en treårsperiod för en satsning på en utveckling av småskaligt landsbygdsföretagande, inom

till exempel turism, service och hantverk, där särskilt fokus läggs på uppsökande verksamhet och information riktad till utrikes födda.

Satsning på företagsrådgivning till utrikes födda på landsbygden

Nutek ger under år 2008 ALMI/IFS 10 miljoner för företagsrådgivning i invandrartäta storstadsområden. Vi anser att medel bör avsättas för liknande rådgivning på landsbygden.

Vi föreslår att regeringen avsätter 10 miljoner under år 2009 till ALMI/IFS för företagsrådgivning till utrikes födda på landsbygden.

Höjt tak för mikrolån hos ALMI

I Sverige kan ett mikrolån uppgå till maximalt 100 000 kronor, medan länder i övriga Europa erbjuder upp till 30 000 euro.

Vi föreslår att taket för mikrolån hos ALMI höjs från dagens 100 000 kronor till 30 000 euro.

Nystartsjobb

Nystartsjobb ger arbetsgivare möjlighet att få ekonomiskt stöd motsvarande arbetsgivaravgiften om de anställer någon som varit borta från arbetsmarknaden på hel- eller deltid minst ett år som arbetslös. Personen kan också ha kommit till Sverige och fått sitt uppehållstillstånd för högst tre år sedan. Åtgärden kan leda till ökad integration, men underutnyttjas inom den gröna sektorn.

Vi föreslår riktade informationsinsatser till arbetsgivare i den gröna sektorn och landsbygdens övriga näringsliv om möjligheten att anställa utrikesfödda inom ramen för nystartsjobb.

Gröna jobb

Jobbportalen www.gronajobb.se syftar till att öka attraktionskraften hos den gröna näringen genom att visa på mängden av och bredden på de gröna jobben och göra informationen enkel och lättillgänglig för såväl arbetsgivare som arbetssökande. Intresset för

sajten har ökat kraftigt. En brist ur integrationssynpunkt är att annonserna bara finns tillgängliga på svenska.

Vi föreslår att resurser avsätts för att göra jobbbannonserna på gronajobb.se tillgängliga på fler språk än svenska.

Nationell jobb- och immigrationsportal

Det finns ett behov av en aktiv nationell och flerspråkig jobb- och immigrationsportal, dit man kan vända sig för information om arbete och boende innan man kommer till Sverige, men också när man väl är här.

Vi föreslår att resurser avsätts för utvecklandet av en svensk jobb- och immigrationsportal, bland annat för att kunna fylla behovet av arbetskraftsinvandring.

Rådgivningscentrum för etablering på landsbygden

För att få en tydlig och kompetent accesspunkt för rådgivning till individer och företag som vill etablera sig på landsbygden, anser vi att ett Rådgivningscentrum för etablering på landsbygden ska inrättas. Flera kommuner kan gå samman om bildandet, och viktiga samarbetskontakter för ökad integration och näringslivsutveckling på landsbygden kan knytas mellan stad och land.

Vi föreslår att ett Rådgivningscentrum för etablering på landsbygden inrättas.

Stöd för breddad rekrytering

Trots ett ökat intresse för de gröna utbildningarna har man inte varit framgångsrik i sina försök att attrahera studerande med utländsk bakgrund. Informationen om svensk landsbygd och dess förutsättningar och utvecklingsmöjligheter är så gott som obefintlig.

Vi föreslår ett ekonomiskt stöd för att bredda rekryteringen till utbildningar med relevans för landsbygdens utveckling.

Stöd till gröna utbildningsanordnare

Utbildningsanordnare med grön profil eller inriktning på hantverk och småföretagande har en nyckelroll när det gäller att stärka förutsättningarna för landsbygdens utveckling

Vi föreslår ett ekonomiskt stöd under tre år till utbildningsanordnare för hållande av kurser och utveckling av kurskoncept som syftar till att utbilda/fortbilda utrikes födda för verksamhet inom de gröna näringarna och landsbygdens övriga näringsliv.

Förslag till forskning, studier och uppdrag för ökad kunskap om integration i de gröna näringarna och landsbygdens övriga näringsliv

I avsnitt 4.11 lämnar vi ett antal förslag till forskningsuppgifter, studier och uppdrag som vi finner angelägna för att öka kunskapen om integration i de gröna näringarna och landsbygdens övriga näringsliv.

Ekonomiska beräkningar för förslag i betänkandet *Mångfald som möjlighet* (SOU 2008:56)

Grön lots

Utredningen om nyanländas arbetsmarknadsetablering (IJ 2007:02), har föreslagit introduktionen av en ny aktör, lotsen. Vi ser lotsen som ett instrument för att bättre kunna matcha arbetskraftsbehov med den kompetens som finns hos nyanlända utrikes födda.

IJ 2007:02 har i sitt betänkande gjort utförliga beräkningar för de ekonomiska konsekvenserna av ett införande av lotssystemet – vi hänvisar till dessa. Ett användande av gröna lotsar innebär ingen merkostnad, utan ligger inom ramen för den generella lotsmodellen.

Grön validering

Vi föreslår att resurser avsätts för Grön validering, det vill säga för att utveckla valideringsmodeller för yrken inom de gröna näringarna. Detta bör ske i samarbete mellan NYN, Arbetsförmedlingen, Länsstyrelsen och någon befintlig eller ny valideringsaktör.

Arbetsförmedlingen och Länsstyrelsen bör kunna lösa detta inom befintlig budget. NYN har ett eget intresse i detta och kan antas delta utan krav på ersättning. Ersättning till valideringsaktör utgår i samband med utförd validering, varför det finns ett ekonomiskt incitament att delta i utvecklingen av valideringsmodeller.

Grönt kort

Vi föreslår att diplomeringsinstrumentet Grönt kort utvecklas för målgruppen personer med utbildning eller erfarenhet inom naturbruksområdet som förvärvat utomlands.

Utrymme för detta (uppskattningsvis en miljon under två år) bör finnas inom SJV:s budgetram, som kan ges uppdrag i regleringsbrev. Medfinansiering bör förväntas från branschen.

Grön SFI

Vi föreslår att det i regioner med ett stort antal arbetsgivare i de gröna näringarna skapas en Grön SFI eller SFG, dvs. Svenska för de gröna näringarna. Detta bör göras i samarbete mellan Nutek, Arbetsförmedlingen, kommuner, företag, lokala/regionala utbildningsaktörer och ett nationellt branschnätverk, som LRF, Hushållningssällskapen eller NYN.

NUTEK kan genom ett regeringsuppdrag ges huvudansvaret för frågan, bör kunna göras inom medverkande aktörers befintliga budget. KSL, Kommunförbundet Stockholms Län är, som nämns i utredningen, projektägare av SFI och de har SFI- och SFX- (nya sorter av SFI) grupper som arbetar med detta. Ute i landet har en kommun (för dem med uppehållstillstånd) och Migrationsverket (för dem utan uppehållstillstånd) ansvaret för olika former av SFI och utveckling av nya modeller såsom den föreslagna SFG. Eftersom modellen redan finns ska den göras "grön" av den kommun som blir projektägare ev tillsammans med Nutek eller Jordbruksdepartementet. Utvecklingen brukar lösas efter hand och man har därför inte uppskattat någon extra utvecklingskostnad. Det viktiga är att det finns en kritisk massa av elever och så får den nya modellen växa fram. Utvecklingskostnaden kan därför sättas till noll.

Export med mångfald som resurs

Vi föreslår en målmedveten satsning på export med mångfald som resurs, där individer med utomnordiskt ursprung får utbildning inom export och försäljning samt i att representera sin kommun och dess exportföretag.

Ett statligt stöd till tio pilot-kommuner som genomför denna satsning. Beräknad kostnad 5 miljoner per år under tre år.

Turism med mångfald som resurs

Vi föreslår en målmedveten satsning på turism med mångfald som resurs, där invandrades kompetens om andra länder och kulturer används i en marknadsföringsoffensiv av Sverige som turistland, med särskilt fokus på den svenska landsbygden, och där utrikes födda svenskar utbildas till att bli "officiella representanter för Sverige och x kommun."

Ett statligt stöd till tio pilot-kommuner som genomför denna satsning. Beräknad kostnad 5 miljoner per år under tre år.

Generella åtgärder för en levande landsbygd

Vi citerar några viktiga förslag som lämnas i Landsbygdskommitténs slutbetänkande *Se landsbygden* (SOU 2006:101).

Landsbygdskommittén har avstått från att göra någon kostnadsberäkning.

Åtgärder för att främja utrikes föddas etablering på landsbygden

För att undanröja specifika hinder för utrikes födda att etablera sig på landsbygden föreslår vi följande åtgärder:

- Erbjud körkortsutbildning på andra språk än svenska.
Ett statligt stöd för översättning och tryckning av teorilitteratur för körkortsutbildning till de stora invandrarspråken på en miljon per år i två år.
- Informera om räntefria lån och mikrofinansiering.
Uppdrag i regleringsbrev till lämplig myndighet. Inom befintlig ram.
- Informera om svensk landsbygd och allemansrätten.
Uppdrag i regleringsbrev till SJV. Inom befintlig ram. Samarbete med föreningsliv/näringsliv.
- Utveckla arbetspraktik/lärlingssystem för snabb kontakt med landsbygdens arbetsliv för personer med lämplig utbildning/ erfarenhet från ursprungslandet.
Lämplig myndighet bör ges medel, uppskattningsvis 1 miljon per år, för att betala praktikplatser.
- Utveckla gröna lotsar för snabb arbetsmarknads- och föreningslivsintroduktion.
Se ovan: Grön lots.
- Aktiv rekrytering i andra länder av för svensk landsbygd strategiskt betydelsefulla entreprenörer och arbetstagare.
Mycket svårt att göra en kostnadsberäkning. Kostnaderna varierar stort beroende på vilken modell som väljs för rekryteringen. Rekryteringsaktör är kommun, region eller privat arbetsgivare.

Skapande av en Verktygslåda för presumtiva mångfaldskommuner

Vi föreslår regeringen att ta initiativ till utarbetandet av en svensk motsvarighet till Kanadas "Tool Box", en Verktygslåda för presumtiva mångfaldskommuner.

Konsultuppdrag: En miljon. Verktygslådan "ägs" lämpligen av Migrationsverket.

Skärpt uppdrag till Migrationsverket

Vi föreslår i likhet med Valideringsdelegationen att Migrationsverket får ett tydligt uppdrag att ansvara för att frågan om personers utbildning och yrkeserfarenhet ställs till alla som flyttar till Sverige, och att erbjudande ges om stöd med att begära värdering av utländsk utbildning och yrkeserfarenhet.

Valideringsdelegationen har ej beräknat någon kostnad för detta.

Integrationslag

Vi föreslår att regeringen utarbetar och till riksdagen överlämnar ett förslag till integrationslag.

Lämpligast att tillsätta en utredning. Beräknad kostnad 3 miljoner för en enmansutredning.

Satsning på småskaligt landsbygdsföretagande

Vi föreslår att resurser avsätts under en treårsperiod för en satsning på en utveckling av småskaligt landsbygdsföretagande, inom till exempel turism, service och hantverk, där särskilt fokus läggs på uppsökande verksamhet och information riktad till utrikes födda.

Kostnad: 3 miljoner per år i tre år. Hanteras av IFS.

Satsning på företagsrådgivning till utrikes födda på landsbygden

Nutek ger under år 2008 ALMI/IFS 10 miljoner för företagsrådgivning i invandrartäta storstadsområden. Vi anser att medel bör avsättas för liknande rådgivning på landsbygden.

Vi föreslår att regeringen avsätter 10 miljoner under år 2009 till ALMI/IFS för företagsrådgivning till utrikes födda på landsbygden.

Höjt tak för mikrolån hos ALMI

Vi föreslår att taket för mikrolån hos ALMI höjs från dagens 100 000 kronor till 30 000 euro.

Idag administreras cirka 800 lån à 100 tkr. Vi antar att ett höjt tak leder till fler lån och större lån. Om antalet lån ökar med 50%, till 1200 lån, beräknar vi att administrationskostnaden ökar med en miljon (i detta belopp ingår också information om det höjda maxbeloppet) Om vi antar att hälften av lånen ligger kvar på dagens maxnivå, att 30% kommer att ligga på maxnivån och att 20% kommer att ligga däremellan, beräknar vi, efter kontakt med ALMI, att det inte behövs något ytterligare tillskott av medel än ovan nämnda miljon för ökad administration. Det befintliga systemet hos ALMI har likvida medel och kan byggas på med fler lån per omgående. Återbetalningsförmågan hos låntagarna är god och lånen har en löptid på högst tre år.

Nystartsjobb

Vi föreslår riktade informationsinsatser till arbetsgivare i den gröna sektorn och landsbygdens övriga näringsliv om möjligheten att anställa utrikesfödda inom ramen för nystartsjobb.

Får anses ingå i Arbetsförmedlingens informationsuppdrag. Ingen ökad kostnad.

Gröna jobb

Vi föreslår att resurser avsätts för att göra jobbbannonserna på gronajobb.se tillgängliga på fler språk än svenska.

Medel görs tillgängliga genom SJV. Antingen inom befintlig ram eller genom riktade medel, förslagsvis en miljon under tre år (motsvarar en halvtid). Branschen bör ställa upp med motsvarande finansiering.

Nationell jobb- och immigrationsportal

Vi föreslår att resurser avsätts för utvecklandet av en svensk jobb- och immigrationsportal, bland annat för att kunna fylla behovet av arbetskraftsinvandring.

Beräknad kostnad: 2 miljoner för utvecklingen, 3 miljoner per år för drift och underhåll.

Rådgivningscentrum för etablering på landsbygden

Vi föreslår att ett Rådgivningscentrum för etablering på landsbygden inrättas.

Resursbehov: 3 miljoner (2 tjänster + kontor, marknadsföring och resor).

Stöd för breddad rekrytering

Vi föreslår ett ekonomiskt stöd för att bredda rekryteringen till utbildningar med relevans för landsbygdens utveckling.

Förslag: 1 miljon per år under tre år.

Stöd till gröna utbildningsanordnare

Vi föreslår ett ekonomiskt stöd under tre år till utbildningsanordnare för hållande av kurser och utveckling av kurskoncept som syftar till att utbilda/fortbilda utrikes födda för verksamhet inom de gröna näringarna och landsbygdens övriga näringsliv.

Förslag: 2 miljoner per år under tre år.

Förslag till forskning, studier och uppdrag för ökad kunskap om integration i de gröna näringarna och landsbygdens övriga näringsliv

Skapa en nationell gemensam forskarskola i samarbete mellan flera universitet och högskolor med forskningskompetens inom området, och inrätta ett antal gemensamma doktorandtjänster med inriktning på landsbygdens och de gröna näringarnas integrationsfrågor.

Beräknade årliga kostnader (basresurser), tkr.

Föreståndare/koordinator (50 %)	480
Internat, kurser/konferenser och seminarier	250
Föreläsare	180
Resor inkl övernattnig	175
Utrustning	50
Tekniker, datasupport	40
Förbrukningsmaterial, porto, tel	30
Övriga kostnader	20
Totalt:	1 225

Till detta kommer kostnader för doktorander à 700 tkr/år (inkl projektomkostnader, konferensdeltagande etc). Förslagsvis 6 st. (t ex 2 på SLU Alnarp, 2 Malmö Högskola och 2 Linköpings universitet (Campus Norrköping)). Det är stora fördelar med att jobba i par, med forskarstudier som kompletterar varandra.

Totalkostnad per år: 5 425 tkr (basresurser: 1 225; doktorander: $700 \times 6 = 4\,200$).

År ett endast kostnad för basresurs (enl ovan): 1 225 000:-

Totalt för en 5års-satsning på en nationell forskarskola med 6 doktorander vid tre universitet/högskolor: 22 925 tkr.

Den totala beräknade kostnaden för de förslag som lämnas är cirka:

2009	2010	2011
38 miljoner	33 miljoner	30 miljoner

